

17.3.2008

AL

Juha Hakala

Viite Sähköposti

LAUSUNTOPYYNTÖ KANSALLISKIRJASTON TIETOHALLINTOSTRATEGIAAN

Kansallisarkisto esittää pyynnöstänne otsikossa mainitusta Kansalliskirjaston tietohallintostrategiasta seuraavaa:

Kansalliskirjaston tietohallintostrategia vuosille 2008 - 2012 on merkittävä linjaus eri kirjastosektoreiden ja muiden muistiorganisaatioiden keskeisten tietohallintoasioiden organisoimiseksi. Siinä esitetyt strategiset linjaukset ovat hyvin sopusuhteissa nykyisen julkishallinnon trendien ja ajattelumallien kanssa.

Arkistolaitos tarkastelee Kansalliskirjaston tietohallintostrategiaa erityisesti niistä tavoitteista, joita strategisella tasolla asetetaan eri yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävälle yhteistyölle. Arkistolaitosta kiinnostaa tietysti erityisesti ne kohdat, joissa haetaan strategista yhteistyötä arkistolaitoksen kanssa.

Yhteisiä strategisia tavoitteita ovat yleisesti ottaen yhteiset IT – palvelut, joissa tukeudutaan valtionhallinnon yleisiin IT – linjauksiin. Arkistolaitoksen näkökulmasta erityisen tärkeää on pitkäaikaissäilyttäminen. Sen osalta yhteisiä linjauksia ja tavoitteita on esitetty opetusministeriön julkaisemassa pitkäaikaissäilyttämisen raportissa, johon strategiassa viitataan.

Kansalliskirjaston tietohallintostrategiassa kaipaisi nimenomaan strategisen tason yhteenvetoa vaikkapa vain otsikkotasolla niistä asioista, joista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa halutaan ja suunnitellaan.

Nyt käsillä olevassa tietohallintostrategiassa yleinen toimintaympäristön kuvaus ja tietojärjestelmien toimivuuden arviointi yms. sekoittuu strategiaan tavoitteisiin, joiden poimiminen asiakirjasta on hieman työlästä.

Esimerkkinä voisi olla kohta 3.1.2 pitkäaikaissäilytys, jossa teksti tavoitteista voisi yksinkertaisesti olla

- on sovittu koko kirjastolaitoksen tasolla yhteiset toimintasäännöt, joissa otettu huomioon pitkäaikaissäilyttämistä tukevat yleiset

toimintaperiaatteet (asia on sanottu PAS – raportissa varmasti selkeämmin)

- strategiakauden aikana on hankittu ja otettu käyttöön muistiorganisaatioiden yhteinen sähköisen pitkäaikaissäilyttämisen mahdollistava tietojärjestelmä
- tietojärjestelmän ylläpito ja hallinnointi hoidetaan valtion IT – linjausten mukaisesti
- tietojärjestelmän hankinta, käyttöönotto ja ylläpito on rahoitettu osana julkisen hallinnon yhteisten IT – palveluiden rahoitusmallia
- pitkäaikaissäilyttämisen kokonaisuutta koordinoi yhteinen toimielin.

Lukuun kolme on pääosin koottu Kansalliskirjaston tietohallinnon strategiset tavoitteet. Niitä voisi ryhmitellä valtionhallinnon kokonaisarkkitehtuurin linjausten mukaisesti (vrt. PAS – raportti) eli toiminta, tieto, tietojärjestelmät ja teknologia. Tietohallinnon ja sen osana tietojärjestelmien tehtävän on tukea organisaation toiminnallisia tavoitteita eli sitä kautta avata myös tietohallinnon strategisia tavoitteita.

Lukuun kolme voisi nivoa myös muistiorganisaatioiden yhteisiä tavoitteita, joita ovat ainakin

- yhteistyö ja työnjako sekä osaamisen kehittäminen
- yhteisten toimintatapojen kehittäminen myös muistiorganisaatioiden välillä
- tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistäminen ja yhteisten tietojärjestelmien hankinta valtion yleisten IT – linjausten mukaisesti
- yhteiset standardit

Muutamia yksittäisiä kommentteja:

s. 4

Loppuun voisi todeta, että pitkäaikaissäilyttämisen työnjako on mietitty ja tehty estyksiä PAS- raportissa. Totta tietysti on, että mitään päätöksiä ei ole tehty.

s. 6

Todetaan kirjaston vastuusta kulttuuriperinnön säilyttämiseksi, mutta on hyvä tarkistaa sanamuoto, että se vastaa lain tekstiä. Nyt se ei taida olla aivan oikeassa muodossa ”kulttuuriperinnön säilyttämisen”. Vrt. asiakirjat.

s. 6

Sivun lopussa todetaan yhteisistä tunnistusmenetelmistä. ValtIT on linjannut VETUMAN käyttöä? Miten Kansalliskirjasto?

Kohta 3.2.2 Talous

s. 10

Olisi varmasti hyvä tarkistaa, onko ValtIT aivan samaa mieltä siitä, että se on pelkkä rahoittajataho.

Kohta 3.3 Osaamisen ja toimintatapojen kehittäminen

s. 11

Kappale Elektronisen julkaisemisen myötä... on mielenkiintoinen ja haasteellinen. Kappaleessa korostetaan väheneviä resursseja ja korostetaan yhteistyötä ja työnjakoa. Se on selvä strateginen tavoite, joka olisi hyvä nostaa vahvemmin esille. Tällä strategisella tavoitteella saattaa olla myös vaikutusta kappaleen ensimmäisen virkkeeseen.

Kappaleen lopussa todetaan vastuutahoista. Asian voisi ehkä ilmaista strategisemmin: strategiakauden aikana on nimetty /asetettu pitkäaikaissäilyttämisen ja yhteisen hakujärjestelmän kehittämiseen ja käytön koordinointiin vastuutahot /organisaatio.

s.11

Kappale Strategiakaudella pyritään luomaan ValtIT:n rahoittamana hankkeena... Asia ei ole näin yksiselitteinen eli ValtIT ei ole pelkästään rahoittava taho. Nyt strategiassa olevaa kannanottoa ei voi sellaisenaan laittaa kaikkien muistiorganisaatioiden nimissä.

Kappale Keskitettyjen palveluiden rakentamisessa ja omimmalla alallaan tiedonhallinnan organisoinnissa... Ilmaisu on liian vahva, sillä sitä ennen olisi määriteltävä, mitä tiedonhallinnan organisoinnilla tarkoitetaan. Käsite ei missään tapauksessa ole koko julkisen hallinnon kannalta yksiselitteinen.

Luku 4 käsittelee tietohallintostrategian toimeenpanosuunnitelmaa. Luvun teksti on niukka ja luettelonomainen. Toimeenpanosuunnitelma tarvitsee auki kirjoittamista ja vastuutahojen tarkempaa selvittämistä. Esimerkiksi Palveluiden vastuujaikoluonnos-kolmiossa on ValtIT:n rooliin sisällytetty myös pitkäaikaissäilytys. Tätä roolia kannattaisi hieman tarkentaa, onko kyse teknisestä vai toiminnallisesta vastuusta vai mistä. Luvussa 3.2.2 s. 10 todetaan, että ValtIT:n rooli on rahoittajarooli.

TIEDOKSI

LIITTEET , Kansallisarkiston kirjaston lausunto.